

галузі охорони здоров'я України. *Економіка та управління національним господарством*. 2018. № 8. С. 62–76

4. Августин Р.Р., Демків І.О. Стратегічне управління прибутком як інструмент забезпечення економічної безпеки підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. Серія: економічні науки, Хмельницький, 2022, № 5 Том 1 (310), с. 126-130. <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/?p=14369>

Сергій СТРОЧАК

здобувач освітньо-професійної програми
«Менеджмент закладів охорони здоров'я», ЗУНУ
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу ЗУНУ
Наталія КОТИС

КОРУПЦІЯ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: ПРИЧИНИ ТА НАПРЯМКИ ПРОТИДІЇ

Корупція – одна з найбільш актуальних та гострих проблем в Україні та світі. Законодавство описує це явище як «використання особою, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою отримання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди або прийняття такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцяння/пропозиція чи надання неправомірної вигоди, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей»[1].

Корупція як негативне явище характерна для всіх сфер життя суспільства, страждає від корупції й медична галузь. Небезпека корупції у медичній сфері полягає в тому, що діяльність медичних працівників спрямована, перш за все, на підтримку, забезпечення, відновлення здоров'я громадян, а часом і їх життя. Деколи обставини складаються таким чином, що самі громадяни сприяють

розвитку корупційних відносин у медицині. Наприклад, для отримання деяких довідок потрібна велика кількість часу, деякі медичні показники не дозволяють здійснювати певну діяльність – зокрема носити зброю. І навпаки, іноді громадяни зацікавлені у підробці аналізів, лікарських довідок з метою позначення в них неіснуючих захворювань – припустимо, для непридатності служби у ЗСУ. Ці, здавалося б, малозначні дії в сукупності сприяють процвітанню корупції в Україні.

Ще однією причиною процвітання корупції у сфері медицини є прогалини у правовому регулюванні вітчизняної сфери охорони здоров'я, які створюють можливості для зловживання посадовими повноваженнями з одночасним порушенням прав та законних інтересів громадян.

Також розвитку корупції в медицині сприяє економічний фактор – як низький обсяг фінансування сфери надання медичних послуг, так і низький рівень оплати праці медичних працівників, особливо в регіонах.

Корупційні злочини у сфері медицини найчастіше виникають не в самих закладах охорони здоров'я, а набагато раніше – наприклад, на стадії закупівлі медичного обладнання, тобто вони мають тісний взаємозв'язок з галуззю державного управління, яка також зазнає корупційного впливу [2, с 17].

Всі вищезгадані причини, так чи інакше, призводять до розвитку корупції в медицині, яка може виявлятися в різних формах. Серед них, наприклад, виписка зайвих ліків, коли лікар навмисно збільшує кількість препаратів, маючи при цьому попередню домовленість з аптекою, в якій проводитиметься їх покупка пацієнтом; економія на закупівлях - придбання застарілого, неякісного медичного обладнання з присвоєнням собі частини грошової суми; виставлення рахунку за послуги, які за законодавством мають надаватися безкоштовно; шахрайство із документами; створення дефіциту послуг, а також розкрадання медичними працівниками препаратів замість їх постачання до медичних закладів [3, с. 245].

Протидія корупції в медицині може здійснюватися різними способами, проте, на наш погляд, найефективнішими можуть стати такі:

- підвищення заробітної плати медичних працівників;
 - ретельний контроль за використанням коштів із лікарняних кас;
 - створення контролюючого органу у сфері боротьби з корупцією у медичній сфері. Це може бути спеціальна комісія чи інший незалежний орган;
 - проведення реформи фармакологічного нагляду шляхом посилення контролю за відпусткою сильнодіючих препаратів та встановлення обов'язкового пред'явлення рецепту лікаря при їх придбанні;
 - перегляд механізму закупівлі медичного устаткування.
- Передбачається, що вона має проводитися не самими закладами охорони здоров'я, а уповноваженими органами з наступним розподілом інвентарю до медичних установ.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що причини виникнення корупції в медицині, як і форми її прояву, можуть бути різними. Найчастіше корупційні відносини виникають через необдумані дії пацієнтів, проте не варто виключати і більш серйозні причини, такі як прогалини у правовому регулюванні та хабарництво у сфері державного управління. Слід зазначити, що повністю ліквідувати корупцію в медицині, як і будь-який інший вид корупції, неможливо, однак грамотно продумана державна політика у сфері протидії цьому негативному явищу, дозволить знизити темпи поширення корупції в галузі охорони здоров'я.

Список використаних джерел

1. Про запобігання корупції: Закон від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
2. Головач Т.А. Поняття корупційних ризиків. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 12. С. 16-19. URL : <https://doi.org/10.37634/efp.2020.12.3>
3. Уткіна М.С. Аналіз корупційних ризиків у сфері охорони здоров'я України на тлі збільшення бюджетних асигнувань у період воєнного стану. *Київський часопис права*, (2), 2024. С. 242-247.